

Tarih: 2 Aralık 2015 - Sayı: 1

- **Ve Şapkadan Vergi Çıkabilir!**
- **İlk Gün: Kuzey Avrupa'dan 500 milyon dolar ve 39 ülkenin Fosil Yakıt Bildirimi**
- **İklim Zirvesinin Açılış Etkinlikleri ve Liderlerin Konuşmalarından İzlenimler**

Ve Şapkadan Vergi Çıkabilir!

Menekşe Kızıldere, Heinrich Boell Stiftung Derneği

Paris İklim Zirvesi'nin ilk günü akşamı Karbon Fiyatlandırma Liderliği Koalisyonu (CPLC, Carbon Pricing Leadership Coalition)¹ Kanada, Almanya, Fransa, Meksika, Şili, Etiyopya başbakanlarının, OECD (Organization of Economic Development and Cooperation, Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü) temsilcisinin ve BM Genel Sekreteri Ban Ki Moon'un katılımı ile bir panel düzenledi. Bu koalisyon karbon fiyatlandırması ve karbon vergisi politikası oluşturulması ve karbon borsası/ticaretinin düzenlenmesi amacı ile Dünya Bankası ve Uluslar Arası Para Fonu (IMF) çağırısı ile 2014 Eylül ayında BM İklim Zirvesi sırasında 74 Ülke ve 1000 özel sektör temsilcisinin katkısı ile kuruldu.

30 Kasım akşamı COP21 panel toplantılarından biri olarak gerçekleşen etkinlikte liderler tek tek söz alıp, bu koalisyonun kurulması itibari ile kendi ülkelerinde ve kurumlarında neler geliştiğine ve Paris Zirvesi'nden bu konuda ne beklediklerine dair beyanlarda bulundular. BM Genel Sekreteri Ban Ki Moon iklim değişikliği ile mücadele adına hukuksal bağlayıcılığı olan mekanizmalar geliştirmek için Paris şansının iyi kullanılması gerektiğini ve Gezegenin geleceğini kurtarmak için herkesin elini taşın altına koymasını gerektiğini söyleyerek paneli açtı. Fransa Başbakanı Hollande karbon temelli enerji teknolojisine teşvik vermeye devam ederek fosil temelli enerji üretiminden geçiş sürecinin mümkün olmayacağını, bu geçiş sürecinde bir denge sağlanması gerektiğini söyleyerek cesur bir beyanda bulundu. Hatta artık dışarıya verilen uluslararası kömür santralleri teşviklerinin de durdurulması gerektiğini ve bunun yerine karbon fiyatlandırması sistemlerinin organize edilmesi gerektiğini bildirdi. Ardından söz alan Meksika Başbakanı Enrique Peña Nieto ülkesinde 2030 yılında bir karbon vergisi sisteminin olacağını, iklim değişikliği etkilerinin azaltılması için en etkili yolun bu olduğunu bildirdi. Ardından söz alan Almanya Şansölyesi Angelina

Merkel ise özellikle ABD gibi gelişmiş ve büyük karbon salımı sorumluluğu olan ülkelerin henüz etkili adımlar atmadıklarını, bu sebeple gelişmiş AB ülkelerinin bu konuda yalnız kaldığını bildirdi. Şili Başbakanı Michelle Bachelet ise kirli ve ucuz enerjinin ne Gezegen için, ne de halk sağlığı için ucuz olduğunu söyledi. Ardından söz alan Kanada'nın yeni seçilmiş popüler Başbakanı Justin Trudeau ise hayal kırıklığı niteliğinde olan açıklamalarında karbon fiyatlandırmasının ve vergisinin yalnızca Gezegen için değil iş dünyası için de iyi bir fırsat olduğunu ve bunun bir sektöre dönüştürülüp, ülkelerin bu alandan gelir elde edebileceğinden bahsetti. Trudeau'nun iş dünyası tandanslı bu açıklamalarının ardından söz alan Etiyopya Başbakanı Hailemariam Desalegn ülkesinin iklim değişikliği kaynaklı felaketlerle mücadele ettiğini ve Paris Zirvesinden net kararlar çıkmadığı takdirde Etiyopya gibi iklim kırılganlığı olan ülkelerin çok ciddi felaketler ile yüz yüze kalacağını vurguladı.

Karbon fiyatlandırma için hangi mekanizmaların önerildiğine dair bilgiye ise 1 Aralık günü Birleşmiş Milletler tarafından gerçekleştirilen bir yüksek seviye panelinde ulaşabildik. Dünya Bankası temsilcisi CDP'nin (Carbon Disclosure Project)² 2014 yılı rakamlarına göre 435 çok uluslu büyük şirketin karbon salımına dair veri ürettiğini ve 1000 şirketin ise bu hazırlık içinde olduğunu bildirdi. Fakat karbon ticaretinin (ETS, Emission Trade System, Emisyon Ticareti Sistemi) hem kontrol edilemez olduğunu hem de yeterince karlı olmadığını, bu sebeple bunun yerine karbon vergisinin daha uygulanabilir olduğuna söyledi. Ardından söz alan Fransa Maliye Bakanlığı yetkilisi Fransa'nın ETS sayesinde 1990-2005 yılları arasında %40'lık bir sera gazı azaltımı elde ettiğini ve 2013 yılına kadar bu oranın %45'e çıktığını bildirdi.

Ardından IMF temsilcisi karbon fiyatlandırmasının çevresel olarak daha etkili olduğunu, gelirin artmasına yardım ettiğini fakat karbon salım azaltımının sadece mevzuat kısıtlamaları ile yapıldığı takdirde daha karmaşık ve pahalı olduğunu söyledi. Karbon vergisi ile iklim finansmanının mobilize edileceği iddiasını öne sürerek, bu açıdan maliye bakanlarının kilit roldeki insanlar olacağını bildirdi. Daha sonra söz alan UNEP temsilcisi sürdürülebilir bir finansal sistem oluşturmak için karbon vergisinin bir fırsat olduğunu belirtti.

¹<http://www.carbonpricingleadership.org/>

²<https://www.cdp.net/en-US/Pages/HomePage.aspx>

Yazının tamamı için: <http://www.iklimpostasi.org/2015/12/02/vergi-cikabilir>

İlk Gün: Kuzey Avrupa'dan 500 milyon dolar ve 39 ülkenin Fosil Yakıt Bildirimi

İlge Kıvılcım, İktisadi Kalkınma Vakfı

COP 21'in açılışında liderlerin ulusal mesajlarının ardından asıl COP 21 şimdi başladı. Kuzey Avrupa'dan gelişmekte olan ülkelere 500 milyon dolar ayrıldığı açıklanırken; 39 ülke ile OECD, IEA, İsveç Çevre Enstitüsü ve Dünya Bankası gibi kurumların ve özel sektörün yer aldığı fosil yakıt bildirimini takip edilmeye değer.

İlk günün izlenimlerinde satır aralarında kalmaması gereken konuların başında daha şeffaf ve güven yaratan bir anlaşma ihtiyacı gelirken, mali yardımlar ve yeni girişimler de gündemde. "Karbon fiyatlandırmasına" ve "fosil yakıt" yönelik ilk gün yeni küresel girişimler açıklandı. Özellikle fosil yakıt girişimi oldukça ilginç. Nitekim Kuzey Avrupa ve Güney Amerika'nın bir arada olduğu, küresel kuruluşların yer aldığı bir bildiri. Uygulanması oldukça olumlu sonuçlar doğurabilir.

30 Kasım'da ilk olarak Norveç ve üç AB üyesinin açıkladığı mali yardım girişiminde Dünya Bankası Grubu'nun katkısı büyük. Dünya Bankası Grubu Başkanı Jim Yong Kim yardımların, söz konusu ülkelerde enerji verimliliği, ulaştırma, atık, düşük-karbonlu şehir yönetimi ve yenilenebilir enerji kaynaklarının artırılması çalışmaları için kullanılacağını açıkladı. Dünya Bankası'nın genel mesajlarında ise özellikle şu konu hakim: Daha şeffaf kurallar çerçevesinde bu tür yardımlar geleceğin karbon pazarları programlarını şekillendirecek.

Yine 30 Kasım'da, özel bir basın toplantısında açıklanan; 39 ülke ile OECD, Uluslararası Enerji Ajansı, İsveç Çevre Enstitüsü ve Dünya Bankası gibi organizasyonların ve özel sektörün destek verdiği Fosil Yakıt Yardım Reformu Bildirisi (*Fossil Fuel Subsidy Reform Communiqué*) gündeme düştü. Bildiri için ise 4 sebep öngörülüyor: Ekonomik ve çevresel nedenler dışında düşük-karbona geçiş ve enerji güvenliği. Bildiri ile küresel ısınmanın 2 derecede tutulması adına, şeffaf politikalar ve daha iddialı reformların uygulanmasıyla fosil yakıt desteklerinin azaltılması.

Bildiri'de Türkiye yer almıyor. Bildiri, Yeni Zelanda Babakanı John Key tarafından resmi olarak BM İklim Değişikliği Sözleşmesi Genel Sekreteri Christiana Figueres'e sunulmuş durumda.

Bildiri için: <http://fffsr.org/communiqué/>
<http://www.iklimpostasi.org/2015/12/02/fosil-yakit>

İklim Zirvesinin Açılış Etkinlikleri ve Liderlerin Konuşmalarından İzlenimler

Kutay Kutlu, Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Doktora Öğrencisi

İklim Zirvesi'nin Pazartesi günkü resmi açılış etkinlikleri, rekor sayıda (150'ye yakın) ülkenin devlet başkanı veyahut başbakan düzeyinde katılımına ve dünya liderlerinin mesajlarına sahne oldu. Geçtiğimiz ay

Paris'te yaşanan terörist saldırıların etkisiyle, konuşmalarda iklim değişikliğinin yanı sıra, teröre karşı dayanışma teması da kendisine yer edindi. Açılış etkinliğinde, terör kurbanları için yapılan saygı duruşunun ardından, öncelikle geçtiğimiz zirveden bu yana Taraflar Toplantısı'nın başkanlığını yürüten Peru Çevre Bakanı Manuel Pulgar-Vidal, görevini Fransa Çevre Bakanı Laurent Fabius'a devretti. Pulgar-Vidal, konuşmasında dünyanın karşı karşıya olduğu en büyük iki tehdidin iklim değişikliği ile küresel terör olduğunu savundu. Yeni başkan Fabius, konuşmasında şeffaflık üzerinde durarak, gizli bir gündemleri veya saklı bir metinleri bulunmadığının altını çizdi. Fabius'un bu sözleri, 2009 yılında Kopenhag Zirvesi'nde gelişmiş ülkeler bünyesindeki dar bir grubun kendi aralarında gizlice müzakere ettiği bir metnin basına sızmasıyla patlak veren skandalın tekrarlanmayacağına dair bir teminat olarak yorumlanabilir.

Fabius'un ardından, yine ev sahibi ülkeden Devlet Başkanı François Hollande söz aldı. Hollande, öncelikle terörizme değinmekle birlikte, terörizm ile iklim değişikliği arasında bir öncelik gözetmek gibi bir seçeneğin söz konusu olmadığını, gelecek nesillere hem terör, hem de afetlerden uzak bir gelecek bırakmak gerektiğini söyledi. Hollande, iklim değişikliğinin köklü bir dönüşümü zorunlu kıldığını, rekabetçi ve yıkıcı bir küreselleşmenin yerine, işbirliğini temel alan ve doğayı koruyan bir küreselleşme vizyonunun egemen hale gelmesi gerektiğini savundu. BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon ise zirvenin ülkeler açısından büyük bir sınav olduğunu; ancak ortak paydalarda buluşulması halinde büyük bir fırsata da dönüştürülebileceğini belirtti.

ABD Başkanı Obama, ABD'nin iklim değişikliği hususundaki sorumluluğunun farkında olduğunu ve iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı kırılğan durumdaki ülkelere gerekli desteği vereceğini ifade etti. Obama'nın konuşmasındaki dikkat çekici bir diğer nokta ise "bizim için değil, bizim tarafımızdan belirlenen hedefler" sözleriyle Kyoto Protokolü ile yerini alacak yeni protokol arasındaki nitelik farkına gönderme yapmasıydı. Çinli lider Xi Jinping ise Obama'nın bu ifadelerine paralel şekilde "Her ülkenin kendi ulusal çıkarlarına göre, kendi çözümlerini geliştirmesine izin verilmeli" dedi. Vladimir Putin, Rusya'nın sera gazı azaltım sürecindeki katkısı üzerinde durarak, 2030'a gelindiğinde 1990 seviyesinden % 70 azaltım yapmış olmalarının altını çizdi. Alman Şansölyesi Merkel, konuşmasında açık sözlülüğüyle pek çok diğer liderden ayrılarak, şu ana kadar teslim edilen ulusal niyet beyanlarının küresel sıcaklık artışını 2 °C ile sınırlı tutmaya yetmeyeceğini itiraf etti. Daha güçlü bir irade sergilenmesi gerektiğini belirtti ve bunun için de 5 yıllık aralıklarla taahhütlerin denetlenmesi ve güçlendirilmesi önerisini getirdi.

Yazının tamamı için:

<http://www.iklimpostasi.org/2015/12/02/acilis-etkinlikleri>